

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за заемане на академичната длъжност **доцент** по специалност 4.3 Биологични науки (01.06.16 Физиология на растенията, обнародван в „Държавен вестник“, бр. 10/05.02.2011 г.

Кандидат: д-р **Мария Проконова Генева**, гл. ас. в секция *Минерално хранене и воден режим на растенията* на Институт по физиология на растенията и генетика при Българска Академия на Науките

Рецензент: дн **Лиляна Тодорова Масленкова**, професор в секция *Фотосинтеза* на Институт по физиология на растенията и генетика при Българска Академия на Науките

Като единствен кандидат в конкурса за доцент по Физиология на растенията, обявен от ИФРГ за нуждите на секция *Минерално хранене и воден режим на растенията*, участва гл. ас. д-р Мария Проконова Генева. Представените ми за становище материали по форма и съдържание отговарят напълно на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИФРГ-БАН.

Кандидатката започва работа като специалист-химик в секция *Минерално хранене и воден режим на растенията* при ИФР «М. Попов» през 1999 г. и същевременно като докторант на самостоятелна подготовка разработва и защитава успешно през 2004 г. дисертационен труд на тема: „Изменения в азотния и въглероден метаболизъм на соеви растения, третирани с малат и сукцинат, алфа-кетоглутарат или цетрат. Роля на ди- и трикарбоксилатите при развитието на симбиотичните взаимоотношения с *Bradyrhizobium japonicum*“.

Творческите търсения на д-р Генева през следващия ползотворен период от кариерното ѝ развитие и в момента са посветени основно на изучаване на физиологичните особености на храненето при култивирано отглеждане на медицински и ароматни растения, намиращи широко приложение в традиционната и модерна медицина. Значението на изследванията по тази тематика произтича от факта, че независимо от големия брой публикации върху ботаническите, екологични и географски особености и химическия им състав, все още са оскъдни данните върху зависимостта между растежа и акумулирането на активните компоненти, отговорни за терапевтичните ефекти на дрогата от тези растения. От друга страна повишеното търсене на медицински и ароматни растения във връзка с производството на хранителни добавки води до изчерпване на естествените находища на голям брой видове и поставя въпроса за култивираното им отглеждане. От съществено значение в това отношение е намирането на способности за повишаване добива на биомаса без

загуба на качествата на дрогата. Това определя изследванията върху ефективността на минералното хранене и използването на растежни регулатори за подобряване на биологичните и стопански качества на ценните за практиката лечебни растения като особено актуални. От общата научна продукция на д-р Генева, представена в 47 научни труда с ИФ 16.94, за участие в конкурса по тази основна тематика са отделени 25 публикации с ИФ 7.327. До момента на кандидатстването са забелязани 73 цитирания с ИФ 65.97, от които 6 в книги.

Приносите в представената по конкурса научна продукция имат подчертан научно-приложен характер, с което отговарят напълно на съвременните изисквания за все по тясно обвързване на фундаменталните изследвания с практиката. На първо място в това отношение бих посочила резултатите от проведените комплексни изследвания върху влиянието на почвеното и листно торене и прилагането на растежни регулатори върху вегетативния и репродуктивния растеж, добива от семена и съдържанието на силимарин и на линоленова киселина в семена и масло от бял трън (*Sylibum marianum* L.), докладвани в 9 от публикациите, включително в един патент за изобретение.

Нова информация във връзка с култивираното отглеждане на стопанско важни медицински и ароматни растения носят резултатите от изследванията върху приложението на растежни регулатори и инокулирането с микоризни гъби за увеличаване натрупването на биомаса, съдържанието на етерични масла и антиоксидантния капацитет на градински чай (*Salvia officinalis*), мурсалски чай (*Sideritis scardica* Griseb.) и невен (*Calendula officinalis* Linn).

Резултатите от изучаването на толерантността и фиторемедиационния потенциал на *Salvia officinalis* L., *Matricaria recutita* L., *Tribulus terrestris* L и *Paulownia* отгледани върху индустриално замърсени почви или като хидропонни култури при нарастващи нива на тежки метали показват определена възможност за използване на замърсени почви за култивирано отглеждане на медицински и ароматни растения.

Голямата част от изследванията по тематичното направление на конкурса са разработвани с активното участие на д-р Генева в рамките на сключените двустранни споразумения с изследователски институти от Чехия, Египет, Китай и Словакия, както и по проекти, финансирани от ФНИ. Имам наблюдения и върху голямата й лична ангажираност при осъществяване на ръководството на проекта по Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси”.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ. Гл. ас. д-р **Мария Проконова Генева** кандидатства за академичната длъжност **доцент** с актуална научна тематика и достатъчно значими приноси с научно-приложен характер, удовлетворяващи повишените изисквания към науката в полза на бизнеса. Считам, че избирането ѝ за доцент ще бъде допълнителен стимул в бъдещата ѝ научна работа по тази сравнително нова за секцията, но перспективна тематика. Като член на НЖ подкрепям нейната кандидатура и препоръчам на уважаемите членове на Научното жури и на членовете на НС на Института по физиология на растенията и генетика при Българска Академия на Науките да гласуват положително за избирането на гл. ас. д-р **Мария Проконова Генева** на научната длъжност “доцент” по специалност 4.3. Биологични науки (Физиология на растенията).

14.06.2013 г.

София

Изготвил становището:

(проф. дн Л. Масленкова)